

Spis treści

Przedmowa

Wykaz skrótów

Wykaz literatury

Wprowadzenie

§ 1. Rodzina jako zjawisko społeczne i prawne

I. Pojęcie rodziny i jej funkcje

1. Pojęcie
2. Funkcje rodziny

II. Powstanie rodziny

III. Skład rodziny

IV. Więzy rodzinne

1. Pokrewieństwo
2. Powinowactwo
3. Osoby bliskie
4. Stan cywilny
5. Zagadnienie transseksualizmu

§ 2. Prawo rodzinne

I. Charakter i funkcje

1. Geneza prawa rodzinnego
2. Budowa Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

II. Źródła prawa rodzinnego i opiekuńczego

1. Konstytucja
2. Kodeks rodzinny i opiekuńczy i inne ustawy

III. Główne zasady i kierunki wykładni

IV. Orzekanie w sprawach rodzinnych

Część pierwsza. Małżeństwo

Rozdział I. Zawarcie i unieważnienie małżeństwa

§ 3. Pojęcie małżeństwa

Definicja i funkcje

II. Elementy modelu prawnego

1. Heteroseksualność małżeństwa
2. Małżeństwo monogamiczne
3. Świeckość małżeństwa
4. Trwałość małżeństwa
5. Równouprawnienie małżonków

III. Standard międzynarodowy

§ 4. Zawarcie małżeństwa

Uwagi wstępne

II. Zawarcie małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego

1. Przesłanki konieczne
 2. Przesłanki formalno-porządkowe
- #### III. Zawarcie małżeństwa przed duchownym
- #### IV. Przeszkody zawarcia małżeństwa

1. Uwagi ogólne
2. Katalog

V. Charakter prawny zawarcia małżeństwa

§ 5. Unieważnienie małżeństwa

I. Pojęcie

II. Przyczyny unieważnienia

1. Przeszkoda wieku
2. Przeszkoda ubezwłasnowolnienia
3. Przeszkoda choroby psychicznej
4. Przeszkoda bigamii
5. Przeszkoda pokrewieństwa i powinowactwa

- 6. Przeszkoda przysposobienia
- 7. Stan wyłączający świadome wyrażenie woli
- 8. Błąd
- 9. Groźba
- 10. Przeszkoda dotycząca pełnomocnictwa

III. Unieważnienie małżeństwa po jego ustaniu

IV. Skutki unieważnienia małżeństwa

- 1. Charakter prawny
- 2. Zła wiara przy zawarciu małżeństwa

§ 6. Ustalenie nieistnienia i istnienia małżeństwa

I. Powództwo o ustalenie nieistnienia małżeństwa

II. Powództwo o ustalenie istnienia małżeństwa

III. Unieważnienie aktu małżeństwa

Rozdział II. Prawa i obowiązki małżonków

§ 7. Ogólna charakterystyka

I. Pojęcie i klasyfikacja

II. Zasada równości

III. Rozstrzyganie o istotnych sprawach rodziny

IV. Standard międzynarodowy

§ 8. Prawa i obowiązki niemajątkowe

I. Wspólne pożycie, miejsce zamieszkania

II. Obowiązek wierności

III. Obowiązek wzajemnej pomocy i współdziałania

IV. Nazwisko małżonków

§ 9. Prawa i obowiązki majątkowe

I. Obowiązek przyczyniania się do utrzymania rodziny

1. Ogólna charakterystyka

2. Przesłanki

3. Adresat obowiązku

4. Wykonanie obowiązku

5. Korzystanie z mieszkania .

II. Upoważnienie do działania za współmałżonka

1. Pojęcie

2. Zakres

3. Przesłanki

III. Odpowiedzialność solidarna małżonków

Rozdział III. Ustroje majątkowe małżeńskie

§ 10. Pojęcie i rodzaje

I. Pojęcie

II. Rodzaje

III. Standard międzynarodowy .

§ 11. Ustrój wspólności ustawowej

I. Powstanie

II. Wspólność ustawowa a majątki małżonków

1. Wspólność a majątek wspólny

2. Majątek wspólny ...

3. Charakter prawny wspólności majątkowej

4. Majątek osobisty

III. Zarząd majątkiem wspólnym

1. Pojęcie zarządu

2. Wykonywanie zarządu

3. Skuteczność czynności prawnych

IV. Przesunięcia praw majątkowych między różnymi majątkami małżonków

§ 12. Umowne ustroje majątkowe małżeńskie. Ustrój przymusowy

I. Ustroje umowne

1. Pojęcie

2. Rodzaje ustrojów umownych
3. Forma i zakres umowy
4. Skuteczność umów wobec osób trzecich
5. Zmiana lub rozwiązanie małżeńskiej umowy majątkowej

II. Ustrój przymusowy

§ 13. Ustanie ustroju wspólności ustawowej i umownej

I. Zdarzenia powodujące ustanie wspólności

II. Sądowe ustanowienie rozdzielności majątkowej

1. Uprawnienie osobiste
2. Ważne powody
3. Uchylenie odpowiedzialności za długi

III. Oznaczenie dnia ustania wspólności

IV. Skutki ustania wspólności majątkowej

1. Zmiana ustroju
2. Majątek małżonków

V. Podział majątku wspólnego

1. Sposoby podziału majątku
2. Rozliczenia między małżonkami

§ 14. Odpowiedzialność majątkowa małżonków

I. Podstawa i charakter odpowiedzialności z majątku wspólnego

1. Podstawa odpowiedzialności
2. Charakter odpowiedzialności

II. Odpowiedzialność w czasie trwania wspólności

1. Zakres odpowiedzialności majątkiem wspólnym
2. Tryb orzekania
3. Zaspokojenie z majątku wspólnego należności publicznoprawnych

III. Odpowiedzialność małżonków po ustaniu wspólności

Rozdział IV. Ustanie małżeństwa

§ 15. Śmierć i uznanie za

I. Śmierć

II. Uznanie za zmarłego

§ 16. Rozwód

I. Uwagi wprowadzające

II. Przesłanki

1. Przesłanka rozkładu pożycia (tzw. pozytywna)
2. Przesłanki wyłączające dopuszczalność rozwodu (tzw. negatywne)
 - a) Wyłączna wina małżonka żądającego rozwodu
 - b) Dobro wspólnych małoletnich dzieci
 - c) Sprzeczność rozwodu z zasadami współżycia społecznego

III. Wyrok rozwodowy i zakres orzekania

1. Wyrok
2. Zakres orzekania
 - a) Rozstrzygnięcia z urzędu
 - b) Rozstrzygnięcia na wniosek jednego z małżonków
 - c) Rozstrzygnięcie na zgodny wniosek małżonków

IV. Standard międzynarodowy

V. Skutki wyroku

1. Orzeczenie rozwiązujące małżeństwo
2. Orzeczenie oddalające powództwo

VI. Postępowanie w sprawach o rozwód

1. Właściwość sądu
2. Próba pojednania małżonków, mediacja
3. Wyłączność postępowania rozwodowego
4. Integralność wyroku

Rozdział V. Separacja małżonków

§ 17. Geneza separacji i jej rola

§ 18. Przesłanki orzeczenia separacji

- I. Rozkład pożycia małżeńskiego
- II. Przesłanki negatywne
- III. Zgodne żądanie małżonków
- § 19. Orzekanie o separacji
- § 20. Skutki separacji i jej ustanie
- I. Skutki
- II. Zniesienie separacji

Część druga. Rodzice – dzieci

Rozdział VI. Pochodzenie dziecka

§ 21. Wstępna charakterystyka

- I. Ustalenie stanu cywilnego
- II. Standard międzynarodowy
- III. Macierzyństwo
 - 1. Urodzenie dziecka i rola aktu urodzenia
 - 2. Sądowe dochodzenie macierzyństwa
 - 3. Charakter prawny wyroku

§ 22. Ustalenie ojcostwa dziecka małżeńskiego

- I. Uwagi ogólne
- II. Postępowanie i dowody
- III. Ojcostwo męża matki dziecka
 - 1. Domniemanie
 - 2. Zaprzeczenie ojcostwa
 - a) Legitymacja czynna
 - b) Legitymacja bierna
 - c) Terminy
 - d) Przesłanki zaprzeczenia ojcostwa
 - 3. Skutki wyroku

§ 23. Ustalenie ojcostwa dziecka pozamałżeńskiego

- I. Uwagi ogólne
- II. Uznanie ojcostwa
 - 1. Pojęcie
 - 2. Przesłanki uznania
 - a) Dziecko
 - b) Uznający mężczyzna
 - c) Matka dziecka
 - d) Wymagania formalne
 - e) Nowa postać uznania ojcostwa co do dziecka mającego być poczętym w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji
 - 3. Skutki prawne uznania ojcostwa
 - 4. Ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa
 - 5. Zagadnienie bezwzględnej nieważności uznania ojcostwa
 - 6. Wyrok
- III. Sądowe ustalenie ojcostwa
 - 1. Pojęcie
 - 2. Przesłanki
 - a) Domniemanie ojcostwa
 - b) Obalenie domniemania
 - 3. Legitymacja procesowa i tryb postępowania
 - 4. Charakter wyroku i jego skutki
 - 5. Roszczenia majątkowe związane z ustaleniem ojcostwa
 - a) Alimenty na rzecz dziecka
 - b) Udział ojca w kosztach utrzymania matki dziecka
 - c) Wydatki matki i straty poniesione przez matkę dziecka
 - d) Zabezpieczenie roszczeń matki
 - 6. Pochodzenie dziecka poczętego w wyniku zabiegu medycznie wspomaganej prokreacji

Rozdział VII. Władza rodzicielska

§ 24. Pojęcie, podmioty i charakter

I. Pojęcie

1. Stosunek prawny
2. Kwestia terminologiczna
3. Standard międzynarodowy

II. Podmioty

1. Rodzice
2. Dziecko

§ 25. Treść władzy rodzicielskiej

I. Uwagi wstępne

II. Piecza nad osobą dziecka

1. Wychowanie i kierowanie dzieckiem
2. Działania kształtujące sytuację prawną dziecka

III. Piecza nad majątkiem dziecka

1. Pojęcie
2. Sposób sprawowania zarządu
3. Wyłączenia z zarządu

IV. Reprezentacja dziecka

1. Pojęcie i zakres
2. Wyłączenia
3. Ustanowienie dla dziecka kuratora

§ 26. Wykonywanie władzy rodzicielskiej i odpowiedzialność rodziców

I. Dyrektywa ogólna

II. Osobiste wykonywanie władzy rodzicielskiej

III. Odpowiedzialność rodziców

§ 27. Ustanie władzy rodzicielskiej i jej modyfikacje

I. Ustanie

1. Przyczyny ustania władzy rodzicielskiej
2. Pozbawienie władzy rodzicielskiej

II. Zmiany w zakresie władzy rodzicielskiej

1. Zawieszenie władzy rodzicielskiej
2. Ograniczenie władzy rodzicielskiej
 - a) Formy ograniczenia władzy rodzicielskiej
 - b) Zarządzenia sądu na podstawie ustawy z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 969)
 - c) Orzeczenia o sprawowaniu władzy rodzicielskiej w szczególnych sytuacjach faktycznych rodziców
3. Piecza zastępcza

§ 28. Stosunki między rodzicami a dzieckiem niezależne od władzy rodzicielskiej

I. Nazwisko dziecka

1. Nazwisko dziecka małżeńskiego
2. Nazwisko dziecka pozamałżeńskiego
 - a) W razie uznania ojcostwa
 - b) Sądowe ustalenie ojcostwa
 - c) Dziecko o nieustalonym ojcostwie
 - d) Dziecko nieznanym rodziców

I. Imię dziecka

II. Płeć

III. Wzajemny obowiązek pomocy

IV. Kontakty z dzieckiem, osobista styczność z dzieckiem

Rozdział VIII. Przysposobienie

§ 29. Pojęcie, funkcja społeczna i charakter prawny

I. Pojęcie

II. Funkcja

III. Charakter prawny

IV. Standard międzynarodowy

§ 30. Przesłanki przysposobienia

I. Przesłanki po stronie przysposobionego

1. Małoletność
2. Życie
3. Zgoda małoletniego
- II. Przestanki po stronie przysposabiającego

1. Wyrażenie woli przysposobienia
2. Różnica wieku
3. Pełna zdolność do czynności prawnych
4. Kwalifikacje podmiotowe

III. Inne przesłanki

1. Zgoda rodziców
2. Adopcja zagraniczna

§ 31. Rodzaje przysposobienia i ich skutki

I. Przysposobienie pełne rozwiązywalne

1. Powstanie stosunku rodzicielskiego
2. Imię i nazwisko
3. Stan cywilny

II. Przysposobienie całkowite

1. Anonimowość i nierozwiązywalność
2. Nowy stan cywilny
3. Niedopuszczalność przywrócenia pierwotnego stanu cywilnego przysposobionego
4. Zmiana nazwiska
5. Zakaz przysposobienia pasierba
6. Dziedziczenie

III. Przysposobienie niepełne

§ 32. Ustanie stosunku przysposobienia

I. Przyczyny ustania (wygaśnięcia) stosunku przysposobienia

II. Przestanki rozwiązania przysposobienia

1. Ważne powody
2. Dobro dziecka

III. Skutki rozwiązania przysposobienia

1. Stan cywilny
2. Władza rodzicielska
3. Prawa spadkowe
4. Obowiązek alimentacyjny

Rozdział IX. Obowiązek alimentacyjny

§ 33. Pojęcie i funkcja obowiązku alimentacyjnego

I. Pojęcie

1. Uwagi ogólne
2. Źródło obowiązku alimentacyjnego
3. Charakterystyka prawna

II. Funkcja

III. Standard międzynarodowy

§ 34. Zakres podmiotowy i kolejność obowiązków alimentacyjnych

I. Krąg osób uprawnionych i zobowiązanych

1. Krewni
2. Przysposobienie
3. Powinowaci
4. Małżonkowie
5. Inne osoby

II. Kolejność

§ 35. Przestanki i treść obowiązku alimentacyjnego

I. Przestanki powstania roszczenia

1. Przestanki podstawowe wszystkich roszczeń
 - a) Stan potrzeby – niedostatek
 - b) Możliwość wykonania
2. Przestanki w odniesieniu do niesamodzielnego dziecka
3. Przestanki obowiązku między rodzeństwem

4. Przesłanki obowiązku między powinowatymi
 - a) Roszczenie pasierba
 - b) Roszczenie ojczyma i macochy
 5. Niegodność alimentacji
 - II. Treść i zakres obowiązku alimentacyjnego
 1. Treść
 2. Zakres
 3. Funkcja świadczeń socjalnych
- § 36. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego i ochrona roszczeń**
- I. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego
 1. Sposoby wykonania świadczenia
 - a) Płatność w gotówce
 - b) Osobiste starania
 2. Obowiązek wspólny kilku zobowiązanych
 3. Rola umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego
 - II. Ochrona roszczeń alimentacyjnych
 1. Ochrona realnej wartości zasądzonych alimentów
 - a) Zmiana stosunków gospodarczych
 - b) Zmiana stosunków
 2. Zabezpieczenie wykonania obowiązku
 - 2a) Obawa niewykonania obowiązku
 - 2b) Normy proceduralne
 - 3c) Egzekucja alimentów
- § 37. Wygaśnięcie obowiązku i przedawnienie roszczenia**
- I. Wygaśnięcie
 - II. Przedawnienie
 1. Przedmiot przedawnienia
 2. Bieg przedawnienia .

Część trzecia. Prawo opiekuńcze

Rozdział X. Opieka

§ 38. Wprowadzenie

§ 39. Opieka nad małoletnim

- a) Zwrot majątku
- b) Rachunek końcowy
- c) Pilne sprawy
- d) Przedawnienie roszczeń

§ 40. Opieka nad całkowicie ubezwłasnowolnionym

I. Cel i ustanowienie opieki

II. Swoiste unormowania opieki nad ubezwłasnowolnionym

III. Ustanie opieki

Rozdział XI. Kuratela

§ 41. Pojęcie i funkcje kurateli

I. Pojęcie

II. Funkcje

§ 42. Typy i rodzaje kurateli

I. Typ kurateli trwałej, o znacznym zakresie pieczy

1. Kuratela dla osoby częściowo ubezwłasnowolnionej

2. Kuratela dla osoby ułomnej (niepełnosprawnej)

II. Typ kurateli z ograniczonym zakresem pieczy

§ 43. Ustanie kurateli

Indeks rzeczowy